

Carta europeană a amenajării teritoriului

**Carta de la Torremolinos
Adoptată la 20 mai 1983 la Torremolinos (Spania)**

**CONFERINȚA EUROPEANĂ A MINIȘTRILOR
RESPONSABILI CU AMENAJAREA TERITORIULUI**

CONFERINȚA DE LA TORREMOLINOS 1983

“Perspectivele de dezvoltare și amenajare a regiunilor maritime europene”

Conferința s-a remarcat prin adoptarea Cartei Europene, document care definește pe plan european obiectivele fundamentale ale amenajării teritoriului.

Pe această bază și în cadrul programului de lucru viitor, Miniștrii responsabili cu Amenajarea Teritoriului reafirmă directivele elaborate în cadrul precedentei Conferințe de la Londra și au acordat o atenție deosebită lucrărilor privitoare la elaborarea unei Scheme Europene de Amenajare a Teritoriului care să pună accent pe termen scurt și mediu, între altele, pe:

- concluziile studiilor privitoare la conceptul final al schemei sau, în alți termeni, pe realizarea unui prim document în acest domeniu;
- o discuție privind posibilitatea de elaborare a schemelor naționale și regionale de amenajare a teritoriului;
- evaluarea impactului unor anumite proiecte de amenajare a teritoriului.

În plus, Conferința a adoptat o rezoluție care definește direcțiile care trebuie să guverneze în viitor orice politică de amenajare a teritoriului regiunilor maritime. Obiectivele generale care trebuiesc urmărite în cadrul unei politici de amenajare a teritoriului sunt:

- dezvoltarea echilibrată a regiunilor maritime;
- o nouă concepție asupra zonelor de coastă;
- protejarea zonelor de coastă;
- principiul planificării în profunzime;
- o planificare integrată a “sistemelor terestre-marine”;
- coordonarea activităților de pe mare;
- amenajarea maritimă: dezvoltarea unei abordări prudente și progresive;
- o urbanizare controlată;
- combaterea poluării;
- controlul activităților industriale;
- organizarea rațională a turismului;
- liberul acces al tuturor în zonele de coastă.

De asemenea, Miniștrii au ținut cont de necesitățile unei intensificări a cooperării europene în raport cu activitățile de pe mare, pe uscat și privind țările rămase în urmă.

PREAMBUL

La invitația Guvernului spaniol, Conferința Europeană a Miniștrilor responsabili de Planificarea Regională, care s-a întrunit în mod regulat începând cu 1970, și-a susținut cea de-a VI-a sesiune în Torremolinos (Spania) pe 19 și 20 mai 1983.

Dl. Julian CAMPO, ministrul spaniol pentru Lucrări Publice și Planificare Urbană, a prezidat conferința, la care au participat miniștrii și reprezentanți din cele 16 State membre în Consiliul Europei (1), un stat cu rol de observator (2) și reprezentanți ai două organizații europene (3).

În deschidere, au luat cuvântul dl. Julian CAMPO, dl. Karl AHRENS (Președintele Adunării Parlamentare a Consiliului Europei) și dl. Gaetano ADINOLFI (Secretar General Adjunct al Consiliului Europei)

Conferința a dispus de următoarele rapoarte

- Perspective de dezvoltare și amenajare a regiunilor maritime europene
- Carta Europeană pentru Amenajare Teritorial/Spațială
- Statutul și Programul de Lucru al Conferinței.

În urma prezentării și a dezbaterii asupra rapoartelor conferinței, miniștrii au adoptat rezoluții referitoare la subiectele amintite mai sus și la Documentul European de Amenajare Teritorială. Aceste rezoluții și Documentul sunt reproduse în acest document.

(1) Austria, Belgia, Cipru, Danemarca, Elveția, Franța, Grecia, Italia, Luxemburg, Olanda, Norvegia, Republica Federală a Germaniei, Spania, Suedia, Turcia, Marea Britanie.

(2) Finlanda.

(3) Comisia Comunităților Europene, Organizația pentru Cooperare și Dezvoltare Economică (OECD).

REZOLUTIA NR. 1
PRIVIND POLITICILE DE AMENAJARE A REGIUNILOR MARITIME

Miniștrii europeni responsabili de Amenajarea Teritorială, care s-au întâlnit în cadrul celei de-a VI-a sesiuni,

1. Luând în considerare rapoartele prezentate de către miniștrii Franței, Italiei și Olandei;
2. Fiind conștienți de importanța discutării la nivel european a diferitelor probleme inerente care pot interveni în dezvoltarea și protejarea regiunilor maritime din țările participante la conferință;
3. Subliniind faptul că regiunile maritime europene sunt, în același timp, un patrimoniu natural sensibil, un important centru comercial, o zonă excelentă pentru desfășurarea activităților comerciale și industriale, o zonă pentru aplicarea politicilor referitoare la energie, minerit și porturi, un punct de plecare pentru industrializarea mării și o zonă deosebit de atractivă pentru turismul de masă;
4. Fiind conștienți de faptul că diferitele politici sectoriale aplicate în aceste regiuni provoacă conflicte care pot fi rezolvate doar printr-o politică amplă de dezvoltare regională bazată pe o planificare integrată și pe o concentrare asupra obiectivelor pe termen lung, deoarece protejarea, dezvoltarea și amenajarea regiunilor maritime sunt puternic interdependente și nu pot fi luate în considerare separat;
5. Întâlnindu-se cu scopul de a schimba informații și experiența comună în ceea ce privește politicile naționale privind regiunile maritime și considerând necesar acest aspect, în ciuda nenumăratelor inițiative adoptate deja de instituțiile europene și internaționale, pentru stabilirea unei cooperări mai strânse între țările europene referitoare la protejarea și dezvoltarea regiunilor maritime;
6. Ținând cont de faptul că rezultatele celei de-a patra **Conferințe Ministeriale Europene pe Probleme de Mediu**, care se va desfășura în Grecia în 1984 pe tema “Regiunile de coastă, malurile râurilor și malurile lacurilor: amenajarea, dezvoltarea și administrarea lor în scopul păstrării echilibrului ecologic”, pot avea o contribuție importantă în definirea, pe viitor, a obiectivelor de amenajare teritorială pentru regiunile maritime europene;
7. Luând în considerare **Carta Europeană referitoare la Regiunile de Coastă** adoptată la 8 octombrie 1981 în cadrul **Conferinței privind Regiunile Maritime de Frontieră ale Comunității Europene** și **Rezoluția** adoptată pe această temă de către Parlamentul European la 18 iunie 1982 ca o contribuție importantă în definirea unei politici coordonate de amenajare teritorială a zonelor maritime la nivel european;
8. Ținând cont de principiile prezentate de **Rezoluția (73) 29 a Comitetului de Miniștri** referitoare la protejarea regiunilor de coastă și anulând prevederile **Proiectul European de Convenție privind Cooperarea Transfrontalieră dintre Comunitățile sau Autoritățile Teritoriale**;
9. ADOPTĂ următoarea Rezoluție și recomandă guvernelor, autorităților locale și regionale, organismelor abilitate ale Consiliului Europei și instituțiilor și

organizațiilor europene să-și fundamenteze politicile lor de dezvoltare și amenajare a regiunilor maritime pe următoarele principii:

I. PRINCIPII ȘI OBIECTIVE GENERALE

MINIȘTRII consideră că obiectivele generale ale unei politici de amenajare teritorial/spațială trebuie să fie următoarele:

Dezvoltarea echilibrată a regiunilor maritime

O politică de dezvoltare echilibrată a regiunilor maritime este esențială. Politicile pentru transformarea acestor regiuni trebuie să fie monitorizate și trebuie să fie fixate unele limite ale obligațiilor pe care urmează să le suporte. De asemenea, trebuie stabilit un echilibru al amenajării fizice între regiunile de coastă extrem de populate și regiunile de la periferie cu o populație mai restrânsă, ținând cont de relațiile dintre aceste două tipuri de regiuni.

O nouă perspectivă a zonelor de coastă

Pe viitor, politicile de amenajare teritorială nu trebuie să privească zona de coastă ca fiind o linie despărțitoare rigidă, ci ca o regiune a cărei importanță pentru omenire este dată de apropierea ei de mare, iar marea nu ca pe o lume diferită și nesfârșită, ci ca pe o trăsătură a vieții noastre cotidiene și care, datorită resurselor care există pe fundul mării și în subsolul său, poate fi exploatată în mai multe moduri decât până acum.

Pământul și marea erau considerate înainte ca fiind opuse, dar în prezent “fâșia de coastă” a devenit un concept mult mai larg și mai puțin static și, în special, unul orografic și care oferă o arie de aplicare din ce în ce mai vastă pentru o teorie evolutivă și relațională a spațiului economic.

Pe viitor, amenajarea teritorială trebuie să considere platforma continentală ca fiind o parte integrantă a suprafeței terestre, și anume ca o regiune scufundată a uscatului.

Protejarea regiunilor de coastă

În așteptarea concluziilor celei de-a patra **Conferințe Ministeriale Europene pe Probleme de Mediu** ce va avea loc în 1984, următoarele concluzii pot fi conturate până în acest moment:

- Măsurile de protejare a regiunilor europene de coastă trebuie să fie privite ca o problemă de maximă urgență.
- Măsurile de protejare a regiunilor europene de coastă pot fi utile numai dacă sunt însoțite de o politică de amenajare și protejare a zonelor continentale învecinate.
- Măsurile de protejare a regiunilor europene de coastă nu trebuie să fie privite doar din perspectiva aspectelor ecologice, dar trebuie, de asemenea, să se străduiască să păstreze caracteristicile socio-culturale distinctive ale fiecărei regiuni de coastă.
- Trebuie să fie reconciliate cerințele de protejare a regiunilor de coastă și cele de dezvoltare economică și industrială.

Principiul amenajării în profunzime

În cadrul instituțional al fiecărei țări, trebuie să se pună mare accent pe introducerea amenajării în profunzime pe două direcții, și anume dinspre mal înspre mare și dinspre mal înspre uscat.

Acest principiu trebuie să guverneze nu doar utilizarea surselor marine și a căilor maritime, ci și politicile portuare, urbane, industriale și turistice de pe țărm și administrarea sistemelor riverane și a altor zone interioare întinse.

Amenajarea integrată a “sistemelor uscat-mare”

Strategiile de amenajare a regiunilor maritime trebuie să acorde prioritate interconexiunii dintre activitățile de pe uscat și cele de pe mare așa cum reies ele în urma progresului tehnologic și economic. Aceasta presupune o amenajare integrată efectivă a sistemelor uscat-mare și o îndrumare efectivă a cercetării științifice și a punerii sale în aplicare.

Acest principiu va trebui să fie urmărit în cadrul strategiilor viitoare europene și naționale de amenajare spațială și în planificarea măsurilor la nivel național sau regional. De asemenea, poate fi luat în considerare de către fiecare țară în parte în momentul reorganizării structurilor politice și administrative care nu sunt destinate în mod special administrării complexe a noilor relații uscat-mare.

Nevoia unei abordări mai complexe uscat-mare în cadrul amenajării fizice a regiunilor de coastă implică nevoia unor instrumente administrative și legislative efective pentru implementarea acestor politici.

Coordonarea activităților din largul mării

Sporirea activităților din largul mării necesită coordonarea pescuitului, a canotajului și a navigației comerciale, exploatarea resurselor energetice, exploatarea materiilor prime și activitățile militare și de altă natură și luarea în considerare a factorilor de mediu.

Amenajarea maritimă: dezvoltarea unei abordări atente și treptate

Amenajarea teritoriului maritim a fost, până în zilele noastre, aproape inexistentă. Deoarece marea nu se încadrează doar în jurisdicția (totală) a țărilor pe care le mărginește sau le înconjoară, formularea politicilor de amenajare a apelor non-teritoriale trebuie să fie abordată cu mare atenție.

Există o serie de diferențe între situația existentă în larg și cea de pe uscat:

- în ceea ce privește marea, ar trebui să se acorde o atenție mai mare dimensiunii verticale;
- datorită mișcării continue a apei, câteva funcțiuni și activități maritime nu sunt legate de o anumită locație;
- trebuie să se acorde o atenție deosebită limitelor legale și administrative ale hotărârilor care se aplică în afara apelor teritoriale.

Dezvoltarea urbană controlată

Urbanizarea necontrolată a coastelor europene trebuie să fie oprită ca o chestiune de urgență, dată fiind capacitatea limitată a regiunilor de coastă.

Este necesară o concentrare și controlare a dezvoltărilor importante din anumite zone și o restricționare a acestor dezvoltări în zonele în care conservarea este pusă pe primul plan. În această privință, controlarea extinderii arbitrare a caselor de vacanță și a altor locuințe este deosebit de importantă.

În cele mai populate regiuni de coastă se fac presiuni imense de cerere de terenuri pentru recreere, agricultură și conservarea mediului natural. Planurile fizice la nivel regional trebuie să acorde spațiu suficient pentru funcționarea adecvată a acestor activități. În același timp, planurile regionale trebuie să se asigure că spațiile în aer liber alocate nu sunt afectate inutil de excesele activităților caracteristice lor, precum recreerea, alimentarea cu apă, transportul etc.

În acest scop, ar fi de dorit să se delimiteze o zonă de-a lungul coastei pe care să fie interzisă construirea oricărei clădiri.

Diferitele activități de coastă asociate cu un nivel înalt de urbanizare (industrializare, recreere intensivă) pot avea un efect negativ asupra altor activități precum pescuitul, acvacultura, conservarea mediului natural, protejarea peisajului și recreerea extensivă. Trebuie să se acorde prioritate combaterii acestor efecte negative atât la nivel național, cât și la nivel internațional.

Controlul activităților industriale

Dezvoltarea industrială din regiunile de coastă cere o atenție deosebită, deoarece sporirea sa generează deja nu numai poluarea atmosferei și a apei, ci și rețele noi de comunicații. Prin urmare, industria ar trebui să fie concentrată în zone de dezvoltare selectate rezervate exclusiv companiilor dependente de zona de coastă. Aceste reguli ar trebui, de asemenea, să guverneze strategiile politice regionale de promovare a înființării de locuri de muncă în regiunile de coastă.

Controlul poluării

Deși problemele de poluare marină vor fi discutate la cea de a 4-a **Conferință Ministerială Europeană pe Probleme de Mediu** în 1984, trebuie totuși subliniat faptul că este necesar ca politicile de planificare și dezvoltare pentru regiunile maritime să țină cont de necesitatea de a combate poluarea provocată de deșeurile urbane solide și lichide, de industrie, de centralele electrice și de folosirea pesticidelor în agricultură.

Organizarea rațională a turismului

Deteriorarea ireversibilă a valorosului mediu natural al unor regiuni europene de coastă provocată de dezvoltarea activității de recreere trebuie prevenită. Turismul trebuie controlat și, acolo unde este necesar, să fie limitat în anumite zone pentru a preveni distrugerea mediului și a împrejurimilor naturale ale localităților și să evite în viitor alte presiuni ecologice sau estetice asupra malului mării.

Accesul liber al tuturor la malul mării

Trebuie luate măsuri pentru a stopa sporirea proprietății private în zona de coastă și să se asigure accesul liber aici pentru orice persoană.

II. DEZVOLTAREA COOPERĂRII EUROPENE

Având în vedere interdependența problemelor discutate și efectele lor care depășesc frontierele naționale, și de faptul că armonizarea și cooperarea în acest domeniu sunt încă insuficiente, Miniștrii subliniază necesitatea de a-și intensifica colaborarea și sunt convinși că CEMAT reprezintă cadrul adecvat mai ales pentru continuarea schimbului de informații și pentru consultări mutuale.

Cu privire la activitățile din largul mării

MINIȘTRII, ținând seama de necesitatea de a conserva resursele naturale și de a le coordona exploatarea, afirmă că:

- coordonarea activităților maritime, care sunt în continuă creștere, necesită extinderea consultărilor și acordurilor internaționale și a respectării concluziilor **Conferinței Națiunilor Unite privind Dreptul Maritim**;
- în mod deosebit, activitățile pe mare necesită o coordonare mai deplină în sectorul pisciculturii, și, în zona Mediteranei, încheierea de acorduri obligatorii între țările europene și cele nord-africane și din Orientul Apropiat în domeniul pescuitului în apele teritoriale și neteritoriale;
- potențialul imens de explorare viitoare a fundului mării în vederea extragerii hidrocarburilor și mineralelor implică în general resurse tehnice și financiare enorme și, din această cauză, canale speciale de cooperare internațională;
- activitatea depusă de IMCO în domeniul căilor maritime de transport și al zonelor de separare a traficului trebuie să fie continuată în vederea creșterii siguranței pe mare și a stabilirii unui sistem integral de căi de navigație sigure;
- de când cadrul legislativ și administrativ al procesului decizional este limitat și operațiunile în afara apelor teritoriale sunt caracterizate de nesiguranță, elaborarea unor politici de planificare maritimă prin metoda convențiilor internaționale trebuie să fie tratate cu atenție.

Cu privire la activitățile de pe mal

MINIȘTRII solicită:

- a. o mai mare coordonare între țările europene implicate în pregătirea planurilor de dezvoltare și a programelor care se implementează în zonele de coastă la nivel național, regional și local. În acest sens, țintele dezvoltării în zonele de coastă ale anumite mări trebuie discutate în comun înainte de adoptarea finală în vederea evaluării posibilelor consecințe pe care le pot avea; să interacționeze și să stabilească coordonarea transfrontalieră viitoare a programelor și proiectelor și a obiectivelor specifice pentru protecția și dezvoltarea zonelor de coastă.

Trebuie să se ia în considerare posibilitatea de a armoniza anumite reglementări legislative aplicabile programelor și proiectelor elaborate pentru regiunile de coastă și la avantajele pe care acestea pot să la aibă asupra dezvoltării zonelor de coastă;

b. un studiu foarte detaliat al funcțiunii și rolului porturilor europene care să facă parte din activitatea de elaborare a unei strategii europene de amenajare a teritoriului; Având în vedere competiția actuală dintre porturi, scopul cooperării dintre porturile europene trebuie studiat în vederea evitării exceselor costisitoare și a unei posibile supraechipări. Această lucrare poate netezi drumul spre elaborarea unui Plan european al porturilor, cu o abordare cât mai cuprinzătoare a porturilor, mai ales a relațiilor lor cu zonele interioare.

În acest context, este necesar să fie făcute eforturi pentru:

- a acorda sau redeva porturilor de mărime medie locul cuvenit, ele având de jucat un rol esențial în dezvoltarea unor zone maritime periferice;

- a căuta un echilibru mai bun din punct de vedere al transportului maritim continental între litoralul Mediteranei și cel al Atlanticului, prin complexe portuare locale, integrate și specializate; a acorda o mai mare importanță transportului de-a lungul coastei și celui intermodal.

c. luând în considerare diferențele care există în numărul de turiști care vizitează coastele europene, un studiu detaliat al CEMAT care să identifice tendința deplasărilor turistice internaționale majore către coastele europene;

d. reamintind de posibilitățile oferite de **Proiectul de Convenție al Consiliului Europei privind Cooperarea Transfrontalieră**, intensificarea cooperării la nivel regional și local ca un mijloc de facilitare a coordonării obiectivelor specifice privind dezvoltarea și amenajarea zonelor de coastă;

e. elaborarea unui inventar cuprinzător al presiunilor deosebite asupra mediului în zonele de coastă, în vederea facilitării formulării unor obiective adecvate de planificare în cadrul unei strategii europene și a unor măsuri concertate pentru protecția efectivă a zonelor de coastă la nivel internațional.

Cu privire la zonele interioare

a. calitatea comunicațiilor de coastă (nu numai căi rutiere, ferate, căi navale interioare, linii aeriene și conducte, dar și telefonie, rețele de prelucrare a datelor, etc.) joacă un rol vital în dezvoltarea acestor regiuni, și mai ales în funcțiunea potențială a porturilor în relație cu teritoriul înconjurător, care adesea se extinde dincolo de frontiere. Creșterea turismului, actuala “oceanizare” a economiilor europene, cerințele unei dezvoltări regionale echilibrate în Europa, nevoile de energie, etc., necesită îmbunătățirea constantă a comunicațiilor între regiunile de coastă (în special cele maritime periferice) și alte părți ale Europei. O planificare fizică cuprinzătoare în Europa presupune o rețea extinsă de comunicații importante, care să stabilească prioritățile principale și să acționeze ca un cadru pentru strategia de amenajare a teritoriului. În continuare CEMAT își va continua activitatea pe această bază, luând în deplină considerare studiile elaborate de **Consiliul Europei** (mai ales de **Adunarea Parlamentară**) și de **Conferința Permanentă a Autorităților Regionale și Locale din Europa** și de alte organisme europene;

b. politicile privind sistemele de râuri sunt foarte importante pentru zonele de coastă aflate pe cursul inferior al acestora, și trebuie să țină seama de sistemele uscat-mare prin măsurarea cantității de apă folosită pentru diferite scopuri casnice și industriale.

Aceste politici, care se pretează de asemenea comparării și consultării la nivel internațional, trebuie să acopere principalele bazine și sisteme de râuri. Astfel, trebuie să fie elaborate noi linii directoare pentru politici, mai ales pentru Mediterana, să fie încurajată dezvoltarea economică în zone extinse care nu au legături cu bazinele importante de râuri și acces direct la coastă.

REZOLUTIA NR. 2
PRIVIND CARTA EUROPEANĂ PENTRU AMENAJARE
TERITORIAL/SPAȚIALĂ

Miniștrii,

1. Reamintind acțiunile și schimburile de vederi avute la Conferința de la Londra (1980) cu privire la schița preliminară a Cartei elaborată de **Comitetul de Înalți Funcționari** la cererea expresă a Conferinței de la Viena (1978);
2. Apreciind activitatea desfășurată de **Comitetul de Înalți Funcționari** în conformitate cu Rezoluția nr. 2 adoptată la Londra (1980);
3. Mulțumind Adunării Parlamentare pentru propunerea făcută la Conferința de la Viena ca această Cartă să fie elaborată și Conferinței Permanente a Autorităților Regionale și Locale din Europa pentru sprijinul acordat și contribuției sale la acest proiect;
4. Considerând că această Cartă va servi ca ghid și cadru de referință pentru toți cei care sunt responsabili cu amenajarea teritorial/spațială în Europa;
5. Fiind convingși că această Cartă va demara o nouă fază a cooperării în domeniul amenajării teritorial/spațiale și mai ales că va servi ca bază pentru activitatea de elaborare a **Strategiei Europene de Amenajare Teritorial/Spațială**;
6. **ADOPTĂ Carta Europeană a Amenajării Teritoriului** prezentată în anexă, **ȘI O PREZINTĂ** publicului și celor cu responsabilitate politică la nivel local, regional, național și internațional;
7. CER tuturor instituțiilor, administrațiilor și organizațiilor care se ocupă cu amenajarea și gestionarea teritorial/spațială de a ține cont în activitatea lor de conținutul acestei Carte;
8. **SE ANGAJEAZĂ** să recomande guvernelor respective să ia în considerație principiile și obiectivele stabilite în Cartă și să promoveze cooperarea internațională în vederea realizării unei amenajări europene reale;
9. CER Comitetului de Înalți Funcționari și autorităților europene implicate să facă tot ce este posibil pentru cea mai largă difuzare a acesteia;
10. **HOTĂRĂȘC** să discute în cadrul fiecărei sesiuni plenare inițiativele luate atât în țările lor cât și la nivel european pentru promovarea principiilor stabilite în Cartă;
11. **INVITĂ** Comitetul de Miniștri al Consiliului Europei să aprobe textul Cartei.

ANEXĂ LA REZOLUȚIA NR. 2
CARTA EUROPEANĂ A AMENAJĂRII TERITORIAL/SPAȚIALE

Adoptată la 20 mai 1983

PREAMBUL

Miniștrii europeni responsabili cu Amenajarea Teritoriului, întruniți în cea de a 6-a sesiune organizată sub auspiciile Consiliului Europei, luând în considerație că:

2. Amenajarea teritorial/spațială este un instrument important pentru evoluția societății europene și că intensificarea cooperării internaționale în acest domeniu reprezintă o contribuție substanțială la întărirea identității europene;
3. Cooperarea în acest domeniu necesită o analiză a conceptelor naționale, regionale și locale de dezvoltare având scopul adoptării principiilor comune destinate mai ales reducerii disparităților regionale și de a obține o privire mai cuprinzătoare asupra folosirii și organizării spațiului, distribuirii activităților, protecției mediului și a îmbunătățirii calității vieții;
4. Schimbările profunde petrecute în structurile economice și sociale ale țărilor Europei și a relațiilor lor cu alte părți ale lumii cer o trecere critică în revistă a principiilor care guvernează organizarea spațiului, a evita ca acestea să fie determinate doar de obiectivele economice pe termen scurt fără a lua în considerație aspectele sociale, culturale și de mediu;
5. Obiectivele amenajării teritorial/spațiale necesită noi criterii de orientare și de folosire a progresului tehnic, în conformitate cu cerințele sociale și economice;
6. Toți cetățenii Europei trebuie să fie abilitați să participe, într-un cadru instituțional adecvat, la introducerea și aplicarea măsurilor de amenajare teritorial/spațială;
7. Și prezintă Carta publicului și factorilor politici de decizie la nivel local, regional, național și internațional.

ADOPTĂ ACEASTĂ CARTĂ

CONCEPTUL AMENAJĂRII TERITORIAL/SPAȚIALE

8. Amenajarea teritorial/spațială conferă o exprimare geografică a politicilor economice, sociale, culturale și ecologice ale societății.
9. Ea este în același timp o disciplină științifică, o tehnică administrativă și o politică condusă ca o abordare interdisciplinară și cuprinzătoare îndreptată spre o dezvoltare regională echilibrată și spre o organizare fizică a spațiului realizată în conformitate cu o strategie globală.

Dimensiunea sa europeană

10. Amenajarea teritorial/spațială contribuie la o mai bună organizare spațială în Europa și la găsirea soluțiilor pentru problemele care depășesc cadrul național și tinde

astfel la crearea simțământului de identitate comună, având în vedere relațiile Nord-Sud și Est-Vest.

Caracteristicile sale

Omul și bunăstarea sa, ca și interacțiunea sa cu mediul înconjurător constituie preocuparea centrală a amenajării teritorial/spațiale, care are ca scop de a crea fiecărui individ un mediu și o calitate a vieții care să conducă la dezvoltarea personalității acestuia în spații proiectate la scară umană.

12. Amenajarea teritorial/spațială trebuie să fie democratică, cuprinzătoare, funcțională și orientată pe termen lung.

- **Democratică** – trebuie condusă într-un mod care să asigure participarea locuitorilor implicați și ai reprezentanților lor politici,
- **Cuprinzătoare** – trebuie să asigure coordonarea diferitelor politici sectoriale și să le integreze într-o abordare globală,
- **Funcțională** – trebuie să țină cont de conștiința regională bazată pe valori, cultură și interese comune care uneori depășesc hotarele administrative și teritoriale, ținând în același timp cont de înțelegerile instituționale
- **Orientată pe termen lung** – trebuie să analizeze și să ia în considerare tendințele pe termen lung și evoluția fenomenelor și intervențiilor din domeniul social, cultural, ecologic și al mediului.

Aplicarea sa

13. Amenajarea teritorial/spațială trebuie să ia în considerare existența unei multitudini de factori de decizie individuali și instituționali care influențează organizarea spațiului, lipsa de certitudine a tuturor studiilor de prognoză, presiunile pieței, caracteristicile specifice ale sistemelor administrative și condițiile socio-economice și de mediu diferite.

Este necesară străduința de a reconcilia aceste influențe în cel mai armonios mod posibil.

OBIECTIVELE FUNDAMENTALE

Amenajarea teritorial/spațială caută în același timp să găsească și să realizeze:

14. Dezvoltarea socio-economică echilibrată a regiunilor

Luând în considerație procesele economice care afectează întreaga Europă, caracteristicile regionale specifice și rolul important al axelor de dezvoltare și al rețelelor de comunicații, ea trebuie să controleze creșterea regiunilor care sunt aglomerate sau se dezvoltă prea repede, să încurajeze dezvoltarea regiunilor rămase în urmă, și să mențină sau să adapteze infrastructurile care sunt esențiale pentru stimularea redresării economice a regiunilor în declin sau a celor ce se confruntă cu

probleme grave cu privire la locurile de muncă, și mai ales la migrarea forței de muncă la nivel european. Zonele periferice care au cerințe deosebite și un potențial structural pentru reechilibrare socio-economică trebuie să fie legate mai strâns de centrele industriale și economice ale Europei.

15. Îmbunătățirea calității vieții

Ea încurajează îmbunătățirea calității vieții de zi cu zi, din punct de vedere al locuințelor, muncii, culturii, recreerii sau al relațiilor din cadrul comunităților umane, și la mărirea bunăstării fiecărui individ prin crearea de locuri de muncă și furnizarea de facilități economice, sociale și culturale pe măsura aspirațiilor diferitelor segmente ale populației și care să fie amplasate în locuri în care pot fi folosite în mod optim.

16. Gestionarea responsabilă a resurselor naturale și protecția mediului

Prin promovarea strategiilor care să micșoreze conflictele dintre cererea sporită de resurse naturale și necesitatea de a le conserva, ea caută să asigure gestionarea responsabilă a mediului, a resurselor solului, subsolului, de aer, apă și energie, a faunei și a florei, acordând o atenție deosebită zonelor cu o mare frumusețe naturală și patrimoniului cultural și arhitectural.

17. Folosirea rațională a terenului

În urmărirea obiectivelor definite mai sus, ea se preocupă în mod deosebit de amplasarea, organizarea și dezvoltarea marilor complexe urbane și industriale, infrastructurilor majore, și de protejarea terenurilor agricole și împădurite. Orice politică de amenajare regional/spațială trebuie să fie neapărat însoțită de o politică de folosire a terenului în vederea realizării obiectivelor de interes public.

DESTINAȚIA AMENAJĂRII REGIONAL/SPAȚIALE

18. Realizarea obiectivelor amenajării regional/spațiale este în mod esențial o problemă politică.

19. Numeroase agenții publice și private contribuie prin acțiunile lor la dezvoltarea și schimbarea organizării spațiului. Amenajarea regional/spațială reflectă dorința de integrare și coordonare interdisciplinară și de cooperare între autoritățile implicate.

20. Ea caută coordonarea între diverse sectoare. Acest efort de coordonare privește mai ales distribuția locuitorilor, activităților economice, locuințelor, dotărilor publice și a alimentării cu energie; transportul; alimentarea cu apă și purificarea acesteia; combaterea zgomotului și evacuarea deșeurilor; protecția mediului și a resurselor și avuțiilor naturale, istorice și culturale.

21. Facilitează coordonarea și cooperarea între diferite niveluri la care se iau decizii și egalizarea resurselor financiare. Diferitele autorități implicate în politica de amenajare regional/spațială trebuie să aibă puterea de a lua și îndeplini decizii și să dispună de mijloace financiare adecvate. În vederea asigurării unei coordonări optime la nivel local, regional, național și european, ca și a cooperării transfrontaliere, acțiunile lor trebuie să țină cont întotdeauna de orice măsură introdusă sau proiectată la niveluri superioare sau inferioare lor și, în consecință, să se informeze una pe alta în mod regulat.

- **La nivel local:** coordonarea proiectelor de dezvoltare ale autorității locale, având în vedere interesele esențiale ale amenajării regionale și naționale;
- **La nivel regional:** cel mai adecvat nivel de urmărire a unei politici de amenajare regional/spațială, de coordonare între autoritățile regionale și cele locale și naționale, și între regiuni și ținuturile învecinate;
- **La nivel național:** coordonarea diferitelor politici de amenajare regional/spațială și a subvențiilor regionale, precum și armonizarea obiectivelor naționale și regionale;
- **La nivel european:** coordonarea politicilor de amenajare regional/spațială în vederea realizării obiectivelor de importanță europeană și a unei dezvoltări generale echilibrate.

22. Participarea publică

Orice politică de amenajare regional/spațială, la orice nivel, trebuie să se bazeze pe participarea activă a cetățenilor. Este esențial ca aceștia să fie în mod clar și cuprinzător informați în toate stadiile procesului de planificare și în cadrul structurilor și procedurilor instituționale.

ÎNTĂRIREA COOPERĂRII EUROPENE

23. Conferința Europeană a Miniștrilor responsabili cu Amenajarea Teritoriului (CEMAT) constituie instrumentul politic ideal pentru cooperare și inițiativă la nivel european.

- Ea va intensifica relațiile cu organismele **Consiliului Europei** și ale **Comunității Europene**, precum și cele cu organizațiile interguvernamentale relevante. Va prezenta cu regularitate **Adunării Parlamentare** și **Conferinței Permanente a Autorităților Locale și Regionale din Europa** rapoarte privind progresul cooperării europene în acest domeniu.
- Pe lângă organizarea și intensificarea cooperării politice între State, ea va promova cooperarea în principalele domenii tehnice ale planificării ca: prognoză pe termen lung, statistici regionale, cartografie și terminologie. Este necesar ca ea să obțină instrumente științifice, administrative, tehnice și financiare care sunt esențiale pentru realizarea scopurilor sale, mai ales prin elaborarea unui concept european de amenajare a teritoriului.

24. Miniștrii cer tuturor instituțiilor, administrațiilor și organizațiilor implicate în problemele de amenajare a teritoriului să țină cont în activitatea lor de conținutul Cartei.

25. Carta va fi revizuită în vederea adaptării la cerințele societății europene.

26. Miniștrii se angajează să recomande guvernelor din care fac parte să ia în considerare principiile și obiectivele stabilite în Cartă și să promoveze cooperarea internațională în vederea realizării unei planificări europene concrete.

ANEXĂ

OBIECTIVE SPECIFICE

Toate principiile stabilite în prezenta Cartă au fost deja dezvoltate în cadrul Conferinței Europene a Miniștrilor responsabili cu Amenajarea Teritoriului în următoarele domenii:

1. **Zonele rurale** cu agricultura ca funcțiune de bază au un rol important. Este esențială crearea unor condiții de viață acceptabile la țară, în privința tuturor aspectelor economice, sociale, culturale și ecologice precum și a infrastructurilor și dotărilor, făcând diferența între regiunile rurale sub-dezvoltate și periferice și cele aflate în vecinătatea marilor conurbații.

În aceste zone dezvoltarea cadrului urban, a structurilor sociale și economice și a transportului trebuie să țină cont, în toate sferile, de funcțiunile lor specifice și în special de conservarea și gestionarea peisajului natural.

2. **Zonele urbane** contribuie enorm la dezvoltarea Europei și prezintă de obicei probleme de controlare a creșterii.

O structură urbană echilibrată necesită implementarea sistematică a planurilor de folosință a terenurilor și aplicarea liniilor directe pentru dezvoltarea activităților economice în beneficiul condițiilor de viață ale orașenilor.

O atenție deosebită trebuie acordată îmbunătățirii condițiilor de viață, promovării transportului public și tuturor măsurilor care să împiedice o deplasare prea pronunțată a locuitorilor dinspre centrele orașelor spre periferii.

Reabilitarea patrimoniului arhitectural, a monumentelor și siturilor trebuie să fie parte integrantă a unei politici globale de amenajare a orașelor și satelor.

3. **Zonele de frontieră**, mai mult decât altele, necesită o politică de coordonare între State. Scopul acestei politici este de a deschide frontierele și de a institui cooperarea și consultările transfrontaliere și folosirea comună a dotărilor de infrastructură. Statele trebuie să faciliteze contactele directe dintre regiunile și localitățile implicate, în conformitate cu Proiectul de Convenție Europeană privind cooperarea transfrontalieră între autoritățile teritoriale în vederea promovării unor contacte din ce în ce mai strânse între locuitorii implicați.

În zonele de frontieră nu va fi realizat nici un proiect care poate avea consecințe dăunătoare pentru mediul din țările învecinate fără o consultare prealabilă a acestor State.

4. **Zonele montane**: având în vedere importanța acestor zone, datorată funcțiunilor ecologice, economice, sociale, culturale și agricole pe care le îndeplinesc și a valorii lor ca depozite de resurse naturale și de numeroasele constrângeri la care sunt supuse în aceste domenii de activitate, politica de gestionare a amenajării trebuie să acorde o importanță deosebită și adecvată conservării și dezvoltării regiunilor montane.

5. **Regiunile cu deficiențe de structură** în care condițiile de viață și muncă au progresat puțin, mai ales din motive istorice, sau care au rămas în urmă datorită

schimbărilor bazei lor economice, necesită o asistență specială pentru ștergerea diferențelor care există între condițiile de viață și muncă din diferite State.

6. **Regiunile în declin:** este necesar să se dezvolte politici specifice în favoarea regiunilor în care activitatea economică a fost puternic încetinită de restructurarea industrială și de îmbătrânirea infrastructurii și a echipamentului industrial, care este în cele mai multe cazuri monostructurat. Această situație este accelerată de competiția globală care rezultă din noua diviziune internațională a muncii.

7. **Zonele de coastă și insulele:** dezvoltarea turismului de masă și a transportului în Europa și industrializarea zonelor de coastă, a insulelor și a mării necesită politici specifice care să asigure acestor regiuni o dezvoltare echilibrată și o urbanizare coordonată, având în vedere cerințele de conservare a mediului și caracteristicile regionale. Trebuie de asemenea să se acorde atenție rolului și funcțiilor specifice ale zonelor de coastă în relațiile uscat-mare și a posibilităților de transport pe mare.

REZOLUTIA NR. 3
**PRIVIND “STATUTUL CONFERINȚEI, PROGRAMUL DE LUCRU
ȘI IMPLICAȚIILE FINANCIARE”**

Miniștrii responsabili cu Amenajarea Teritoriului,

1. Luând cunoștință de raportul înaintat de **Partidul Muncitoresc** cu privire la “Statutul Conferinței” (doc. CEMAT (83) 5 + Anexă);
2. - Reamintind rezoluțiile precedente ale CEMAT în domeniu (La Grande Motte (1973), Bari (1976) și Londra (1980));
 - Reamintind **Recomandarea 525 a Adunării Consultative a Consiliului Europei** care stabilește obiectivele CEMAT (1968);
 - Reamintind introducerea în 1976 a sectorului de amenajare a teritoriului în **Programul de Lucru al Consiliului Europei**, convenția din același an a Comitetului Reprezentativ al Consiliului Europei privind amenajarea teritoriului și patrimoniul arhitectural, convenția din 1981 a **Comitetului Reprezentativ al Consiliului Europei** privind amenajarea teritoriului și termenii de referință ai acestui comitet;
3. Sperând să intensifice cooperarea interguvernamentală în amenajarea teritoriului;

I. Cu privire la Statutul Conferinței

4. Față de Comitetul de Miniștri al Consiliului Europei:
 - își reafirmă hotărârea de a continua și de a dezvolta legăturile dintre CEMAT și Consiliul Europei;
 - cu privire la activitatea desfășurată de Comitetul de Miniștri de la adoptarea Rezoluției (71) 44, își exprimă speranța că problemele apărute vor conduce în mod necesar la stabilirea de către Comitetul de Miniștri a unui nou cadru pentru conferințele miniștrilor specializați;
 - în vederea de a asigura o considerație optimă activității și rezoluțiilor CEMAT din cadrul programului anual de lucru al Consiliului Europei, solicită Comitetului de Miniștri să examineze dacă este posibilă transmiterea către CDAT a tuturor rezoluțiilor CEMAT care îi sunt aduse la cunoștință de către Secretarul General;
5. Se angajează să abordeze guvernele lor respective în vederea reînnoirii impulsului cooperării în domeniul amenajării teritoriului;

II. Cu privire la viitorul program de lucru al CEMAT

6. Sunt de acord să-și continue activitatea în spiritul Cartei, să-i dezvolte principiile și să încurajeze aplicarea acesteia în Europa;
7. Reamintind activitățile proiectate în raportul privind viitorul Statut al Conferinței, programul său de lucru și implicațiile sale financiare (CEMAT (83) 5 + Anexa),

subliniază importanța deosebită pe care o atașează activității lor de elaborare a unei strategii europene a amenajării teritoriului, punând accentul, pe termen scurt și mediu, pe următoarele puncte:

- completarea studiilor pentru versiunea finală a strategiei europene a amenajării teritoriului;
- stabilirea unui program de lucru bazat pe **Rezoluția nr.1** privind “Realizările și perspectivele amenajării teritoriului” adoptată la **Conferința de la Londra** în 1980;
- evaluarea impactului unui număr de proiecte naționale din toată Europa asupra amenajării teritoriului;
- întărirea cooperării cu organismele internaționale, mai ales cu **Conferința Europeană a Miniștrilor Transportului**, în scopul formulării unor baze pentru politica europeană a transportului în cadrul politicii de amenajare a teritoriului;

8. Au în vedere că programul de lucru trebuie să fie implementat pe baza unui dialog și a unui schimb de informații permanente cu organismele Consiliului Europei, cu celelalte conferințe ale miniștrilor specializați și cu alte instituții internaționale sau europene, mai ales din Comunitatea Europeană, a căror activitate privește amenajarea teritoriului;

9. Speră că, având acestea în minte, se va acorda considerație unei posibile stabiliri de strategii regionale și naționale pentru amenajarea teritoriului în țările în care acestea nu există încă;

10. Sunt convingși că trebuie înmulțite schimburile de experiență și informații din domeniul amenajării teritoriului, prin folosirea noilor căi de exprimare și comunicare cu experții naționali, cu publicul larg și cu cercurile politice;

11. Solicită **Comitetului de Înalți Funcționari** să facă toate pregătirile practice necesare pentru acțiunile descrise mai sus;

12. Iau notă de faptul că structurile CMAT și ale CDAT sunt coordonate și complementare, și speră că, pentru obținerea unei eficiențe sporite, această situație va fi consolidată în viitor prin consultări între cele două organisme;

II. Privind finanțarea programului de lucru al CEMAT

13. Recunosc eforturile depuse de Consiliul Europei, care a introdus în 1976 un sector al amenajării teritoriului în programul său de activități și l-a păstrat până acum;

14. Își reînnoiesc cererea privind necesitatea de furnizare de către Consiliul Europei de fonduri și resurse umane suficiente pentru acest scop;

15. Având în vedere dificultățile economice curente, presimt că trebuie găsite noi surse financiare pentru garantarea implementării programului de lucru al CEMAT, mai ales prin cooperarea cu alte organizații europene și internaționale și prin explorarea de noi posibilități, ca de exemplu studii sau proiecte finanțate de instituțiile sau ministerele naționale.

REZOLUTIA NR. 4
PRIVIND ORGANIZAREA CELEI DE A 7-A SESIUNI A CEMAT

Miniștrii participanți la cea de a 6-a Sesiune a Conferinței Miniștrilor responsabili cu Amenajarea Teritoriului

1. Exprimându-și caldă recunoștință Guvernului spaniol pentru organizarea celei de a 6-a Sesiuni și pentru generoasa sa ospitalitate;
2. Conștienți de contribuția lor la integrarea europeană;
3. Dorind să-și adâncească și să-și intensifice cooperarea în cadrul sesiunilor periodice ale Conferinței;
4. Salutând invitația Guvernului olandez de a găzdui următoarea Sesiune a Conferinței în Olanda;
5. Dorind ca lucrările celei de a 7-a Sesiuni să se concentreze asupra “evoluției procesului decizional în planificarea spațială
 - a. tendințe către descentralizare,
 - b. cooperarea transfrontalieră”,
6. RECOMANDĂ Comitetului de Înalți Funcționari să facă aranjamentele necesare pentru implementarea Rezoluțiilor celei de a 6-a CEMAT și pregătirea celei de a 7-a;
7. CER Comitetului de Miniștri al Consiliului Europei să pună la dispoziția Secretariatului toată asistența administrativă, operațională și tehnică necesară organizării următoarei sesiuni și pentru lucrările de pregătire ale Comitetului acesteia.

* * * * *